

Παραδόσεις, ήθη και έθιμα στη Θράκη με άρωμα Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

-Οι ρίζες τους χάνονται βαθιά μέσα στην ιστορία και κάποια εξ' αυτών αναβιώνουν

Ζωντανές τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και τον Θεοφανείων προσπαθούν κάθε χρόνο να κρατήσουν οι κάτοικοι της περιοχής, γιορτάζοντας μια από τις μεγαλύτερες γιορτές του Χριστιανισμού και διατηρώντας ζωντανές παραδόσεις αιώνων. Τα ήθη και τα έθιμα άλλωστε μαρτυρούν τις βαθύτερες ανησυχίες των ανθρώπων, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στο πέρασμα των χρόνων.

Έθιμα στη Θράκη

Έβρος

Ο Έβρος παρουσιάζει μια εξαιρετική ποικιλία εθίμων. Άλλωστε, πολλοί από τους κατοίκους του νομού κατάγονται από την Ανατολική Θράκη, περιοχή με πλούσια λαογραφική παράδοση. Μόνο η Μάνη, χωριό της επαρχίας Διδυμοτείχου, έχει να παρουσιάσει 47 χριστουγεννιάτικα τραγούδια!

Σύμφωνα με αυτά, το πρωί της Παραμονής των Χριστουγέννων τα παιδιά, πανέτοιμα πλέον, με τις ομάδες τους ξεχύνονταν στα θεοσκότεινα σοκάκια των

χωριών, κρατώντας στα χέρια τους χοντρά και μακρὰ ξύλα, τις «τσουμάκες». Τα ξύλα αυτά δεν ήταν μόνο σύμβολο της γιορτής, που συμβολίζουν τα ραβδιά των ποιμένων της Βίβλου, ήταν τα προστατευτικά τους μέσα από τις επιθέσεις των σκυλιών. Μ' αυτές επίσης θα χτυπούσαν τις πόρτες των σπιτιών, για να τους ανοίξουν.

Η «Χριστόκλουρα»: Ένα άλλο έθιμο είναι αυτό της Χριστόκλουρας, δηλαδή μιας παραλλαγής του «Χριστοκούλουρου» που συναντάμε και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Οι γυναίκες των Σαρακατσάνων στη Θράκη ζύμωναν και να έφτιαχναν τη «Χριστόκλουρα», η οποία είναι κεντημένη.

Τα κεντήματα στη «Χριστόκλουρα» αναπαριστούν πρόβατα, άλογα, τη στάνη, τη στρούγκα και άλλα στοιχεία του παλαιού καθημερινού τους βίου. Τη «Χριστόκλουρα» την τρώνε όλοι μαζί με μέλι, περιμένοντας τη γέννηση του Χριστού. Στο τραπέζι των Θρακιωτών ακόμη και σήμερα, το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων, βρίσκονται εννέα διαφορετικά τρόφιμα, που το καθένα συμβολίζει στιγμές της καθημερινότητας.

Ρουγκάτσια λέγονται οι μεταμφιεσμένοι σε πολλά μέρη του Έβρου που τραγουδούσαν τα κάλαντα. Τα Λάβαρα αποτελούνται από δύο παρέες (όσες και οι συνοικίες) και το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων ανταμώναν στην παλιά εκκλησία του Αγίου Αθανασίου, όπου έλεγαν εναλλάξ κάθε ομάδα του Χριστού το τραγούδι. Έτσι γίνονταν το «Άνοιγμα στα Ρουγκάτσια».

Την παραμονή ή προπαραμονή των Χριστουγέννων, έχουν προηγηθεί τα «χοιροσφάγια», η σφαγή των γουρουνιών, που το παχύ τους κρέας και το λίπος ήταν η κατάλληλη τροφή για τον βαρύ θρακικό χειμώνα. Το παχύ έντερο των γουρουνιών, καθαρίζεται και γεμίζεται με ψιλοκομμένο κρέας, πράσο, ρύζι και μυρωδικά, για να αποτελέσει το καθιερωμένο στα περισσότερα μέρη του Έβρου, έδεσμα την «μπάμπω».

Ροδόπη

Στη Κομοτηνή τα Χριστούγεννα δεν έλεγαν κάλαντα, αλλά την Πρωτοχρονιά από το βράδυ γυρνούσαν με αναμμένα φανάρια τα οποία είναι στολισμένα με κορδέλες και με βαπόρια και τραγουδούσαν τα κάλαντα από ένα τυπωμένο βιβλίο. Τα παιδιά κρατούσαν σφυριά ξύλινα, βαμμένα με πολλά χρώματα και με αυτά χτυπούσαν τις πόρτες και μαζεύουν στραγάλια, σύκα, ξυλοκέρατα, πορτοκάλια, καρύδια. Όχι όμως και χρήματα.

Ξάνθη

Στα Άβδηρα, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς ορισμένες οικογένειες δε ζυμώνουν βασιλόπιτα, αλλά, ανοίγουν φύλλο και παρασκευάζουν μία πίτα με πράσο, κιμά και μπαχαρικό κύμινο. Μέσα στην πρασόπιτα βάζουν το φλουρί. Η πίτα ψήνεται σε παραδοσιακό ταψί, που ονομάζεται σινί και τα παλιότερα χρόνια σερβίρονταν πάνω σε χαμηλό ξύλινο τραπέζι, το σορβά.

Τα έθιμα στην Ανατολική Μακεδονία

Καβάλα

Στην πόλη της Καβάλας, πολλοί κάτοικοι διατηρούν ακόμα κάποια από τα έθιμα που έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη, όπως το σπάσιμο του ροδιού μπροστά στην είσοδο του σπιτιού για καλή τύχη, αλλά και η μεταφορά μιας πέτρας -συνήθως από το μικρότερο μέλος της οικογένειας- στο εσωτερικό του σπιτιού για να είναι στέρεο το σπίτι και γερή ολόκληρη η οικογένεια τη νέα χρονιά.

Στο νησί της Θάσου οι οικογένειες κρατούν ένα πολύ παλιό έθιμο: Το σπόρδισμα των φύλλων. Κάθονται όλοι γύρω από το αναμμένο τζάκι, τραβούν την ανθρακιά προς τα έξω και ρίχνουν γύρω στ' αναμμένα κάρβουνα, φύλλα ελιάς, βάζοντας στον τους από μια ευχή, χωρίς όμως να την πουν στους άλλους. Όποιου το φύλλο γυρίσει περισσότερο, εκείνου θα πραγματοποιηθεί και η ευχή του.

Δράμα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πολιτιστική παράδοση του νομού Δράμας, με την πλούσια λαογραφία, τα ήθη τα έθιμα, τις γιορτές και τα διονυσιακά δρώμενα που πραγματοποιούνται όλες τις εποχές του χρόνου.

Οι Μωμόγεροι, ένα είδος λαϊκού παραδοσιακού θεάτρου, αναβιώνει σε χωριά όπου υπάρχουν πρόσφυγες από τον Πόντο. Η ονομασία Μωμόγεροι προέρχεται από τις λέξεις μίμος και γέρος, από τις μιμητικές κινήσεις που κάνουν οι πρωταγωνιστές με μορφή γεροντικών προσώπων.

Οι παραστάσεις πραγματοποιούνται όλο το Δωδεκαήμερο (Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Θεοφάνια).

Σε απόσταση τεσσάρων χιλιομέτρων από την πόλη της Δράμας βρίσκεται το Μοναστηράκι, όπου κάθε χρόνο, στις 6 Ιανουαρίου, την ημέρα των Θεοφανίων, αναβιώνει το έθιμο των Αράπηδων. Έχει τις ρίζες του στην αρχαία ελληνική θρησκεία και πιο συγκεκριμένα στις διονυσιακές τελετές, ενώ έχει δεχτεί και χριστιανικές επιρροές.

Οι Αράπηδες είναι μια εθιμική παράσταση (δρώμενο) με έντονα την υπερβολή, το μαγικό και το λατρευτικό στοιχείο, στην οποία συμμετέχουν οι κάτοικοι της περιοχής.

Το ίδιο έθιμο συναντάμε επίσης και στα χωριά Βώλακας, Πετρούσα και Ξηροπόταμος. Αναβιώνει επίσης κάθε χρόνο και στη Νικήσιανη του Δήμου Παγγαίου.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει ο εορτασμός των Θεοφανίων στην πόλη της Δράμας με πληθώρα εκδηλώσεων και δρώμενων. Σκοπός τους είναι η εξασφάλιση της καλοχρονιάς, δηλαδή η καλή υγεία και η πλούσια γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή.

Μάυρες κάπες, δέρματα ζώων, μάσκες, κουδούνια και θόρυβοι, στάχτη και σταχτώματα, χοροί και αγερμοί, αναπαράσταση οργώματος και σποράς, πλούσιο φαγοπότι και ευχές επιδιώκουν να επενεργήσουν στην καρποφορία της φύσης.

Αρκετά από τα παραπάνω έθιμα χρόνο με τον χρόνο χάνονται ή ατονούν ενώ δεν

είναι λίγοι οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι που προσπαθούν να τα “ξεθάψουν” αναβιώνοντάς τα και ενδεχόμενα αποτυπώνοντας τα με μια σύγχρονη ματιά. Δεν είναι λίγα ωστόσο και τα έθιμα αυτά που μέσα στο διάβα του χρόνου δέχθηκαν επιρροές και έχασαν την αρχική τους μορφή, με αποτέλεσμα σήμερα να έχουν αποκτήσει νέες διαστάσεις.

Πηγή: thrakitoday.com